

Inhoud

Friese rechter legt gedragsbeïnvloedende maatregel op **1**

Netwerk- en trajectberaad:

"Je moet er meteen bij zijn om nieuwe problemen te voorkomen" **2**

Overdrachtsschema **4**

Professionals jeugdstrafrechten positief over netwerk- en trajectberaad **6**

Reacties stelling:

Straf en recidive **7**

Nieuwe basismethodiek

JJI's positief over pilot **8**

JCO-Support in 2009

landelijk ingevoerd **10**

Column:

Onbegonnen werk? **12**

Friese rechter legt gedragsbeïnvloedende maatregel op

De rechtbank in Leeuwarden heeft een minderjarige veelpleger een gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM) opgelegd, zoals dat ook elders in het land gebeurt. Van weerstand heeft Officier van Justitie Petra Hoekstra weinig gemerkt. "Je moet het alleen wel goed voorbereiden."

Hoekstra: "We hebben ervoor gekozen om de zaken waarin we een GBM eisen voor de meervoudige strafkamer te brengen. Breng je zo'n zaak voor de kinderrechter, dan moet die alleen beslissen. Nu is er overleg mogelijk."

De veelpleger uit Heerenveen moest voor de rechter verschijnen omdat hij ingebroken had in een aantal woningen en gehandeld had in drugs. In november 2006 en in december 2007 had de kinderrechter de jongen al veroordeeld voor een reeks andere strafbare feiten. Hoekstra: "Een voorwaardelijke PIJ was te zwaar, een voorwaardelijke straf te licht. Met de GBM konden we een pakket samenstellen dat past bij de problemen van deze jongen." PIJ staat voor Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen.

De jongen lijdt aan een gedragsstoornis, is geneigd om spanning te zoeken, is beïnvloedbaar en gevoelig voor drugsverslaving. Hij is verplicht om een combinatie van vier hulpverleningsprogramma te volgen: ITB-harde kern, hulpverlening van de verslavingszorg en intensieve ambulante begeleiding en systeembegeleiding van een GGZ-instelling. Bovendien heeft hij een half jaar elektronisch huisarrest en moet hij zich inspannen om een (Wajong)uitkering te krijgen. Gaat hij de fout in, dan wacht hem een gevangenisstraf van een jaar. De rechtbank heeft duidelijk gemaakt dat de GBM een laatste kans is om zijn leven te beteren.

Hoekstra: "De Raad voor de Kinderbescherming adviseerde over de vraag of een GBM passend was.

Gedragsbeïnvloedende maatregel

In het jeugdstrafrecht is heropvoeding oftewel gedragsbeïnvloeding een belangrijk strafdoel. Gelukkig zijn er steeds meer gedragsinterventies die als effectief kunnen worden aangemerkt. Tot voor kort werden die meestal toegepast als bijzondere voorwaarde, maar dankzij de nieuwe wet kunnen één of meer gedragsinterventies ook door de rechter zelf als sanctie worden opgelegd, net als taakstraffen, jeugdetentie en PIJ-maatregel. Bij elkaar opgeteld duren deze gedragsinterventies minstens een half jaar en hoogstens een jaar; samen vormen zij de gedragsmaatregel.

vervolg op pagina 2 »

» *vervolg van pagina 1*

De Raad heeft daarbij gebruik gemaakt van een psychiatrische en psychologische rapportage, via bemiddeling van het NIFP. Bureau Jeugdzorg (Jeugdreclassering) adviseerde over de invulling en coördineert de uitvoering. Rechteren willen, gelukkig maar, heel precies weten waar ze aan toe zijn.”

Inmiddels zijn er meer zaken waarin het Friese OM een GBM eist. Hoekstra: “We hebben nog vijf trajecten in onderzoek. Het zou me niet verbazen als er daarvan nog een paar op een GBM uitdraaien.”

Netwerk- en trajectberaad

“Je moet er meteen bij zijn om nieuwe problemen te voorkomen”

Per 1 april van volgend jaar moet het netwerk- en trajectberaad zijn ingevoerd. Het netwerkberaad vindt plaats in de jeugdinrichting; aanwezig zijn ook de Jeugdreclassering en de Raad voor de Kinderbescherming. Het trajectberaad vindt plaats in het arrondissement waar de jongere uitstroomt; hierbij schuift ook de gemeente aan. Regisseur is de Raad voor de Kinderbescherming. Wat is het belang van dat netwerk- en trajectberaad? We vroegen het aan Marie-Louise van Kleef, algemeen directeur van de Raad voor de Kinderbescherming, Tanno Klijn, branchedirecteur MOgroep Jeugdzorg en aan Hans Butselaar, sectordirecteur Justitiële Jeugdinrichtingen van de Dienst Justitiële Inrichtingen.

Hans Butselaar, sectordirecteur Justitiële Jeugdinrichtingen van de Dienst Justitiële Inrichtingen.

“Tijdens het netwerkberaad brengen de Raad voor de Kinderbescherming en de Jeugdreclassering medewerkers van de JJI op de hoogte van de voorgeschiedenis van de jongere. Deze informatie kan relevant zijn voor het perspectiefplan van de inrichting, dat samen met het nazorgplan het trajectplan vormt. We hebben afgesproken dat het netwerkberaad binnen een week na binnenkomst moet plaatsvinden, zodat je ook de jongens die maar kort in een JJI verblijven mee kunt nemen. Voor jongeren met langere jeugd detenties en een PIJ-maatregel, jongeren die lang bij ons verblijven, is er het trajectberaad in de inrichting zelf. In dit beraad kunnen vertegenwoordigers van de jeugdinrichting, de Jeugdreclassering en de gemeente het nazorgtraject bespreken. Vroeger werden jongeren als het ware over de schutting gegooid, met de invoering van het netwerk- en trajectberaad zijn de schuttingen verdwenen.”

Hans Butselaar, sectordirecteur Justitiële Jeugdinrichtingen van de Dienst Justitiële Inrichtingen.

Marie-Louise van Kleef, algemeen directeur van de Raad voor de Kinderbescherming.

Marie-Louise van Kleef, algemeen directeur van de Raad voor de Kinderbescherming.

“Het grote voordeel van het netwerk- en trajectberaad is dat alle partijen er direct bij zijn, waardoor de kans dat jongeren weer het verkeerde pad op gaan afneemt. In de huidige situatie weten gemeenten en Jeugdreclassering lang niet altijd dat een jongere de JJI verlaten heeft. Dat geldt voor jongeren die in een JJI buiten hun eigen regio zijn geplaatst en het geldt voor jongeren die kort in een JJI verblijven. Ze zijn er weer uit, voordat de ketenpartners het goed en wel in de gaten hebben. Je moet er meteen bij zijn om nieuwe problemen te voorkomen.”

Tanno Klijn, branchedirecteur MOgroep Jeugdzorg.

“De functie van het netwerkberaad is om alle betrokken partijen snel op de hoogte te brengen van het verleden en de problemen van een jongere en snelle, heldere procesafspraken te maken over wie van de ketenpartners wat doet. De trajectberaden zijn vooral bedoeld om gezamenlijke doelen voor het trajectplan op te stellen en praktische afspraken te maken over het vervolg buiten de JJI, over huisvesting, school, werk en begeleiding. Ik zie twee belangrijke voordelen. In de eerste plaats vergroten het netwerk- en trajectberaad de controle op jongeren die maar een korte periode in een JJI doorbrengen. En dat geldt voor 70 tot 80% van de jongeren. Nu staan ze vaak op straat zonder dat de ketenpartners het weten. In de tweede plaats glippen jongeren die niet in de regio wonen waar de JJI is gevestigd, niet meer door het net.”

Tanno Klijn, branchedirecteur MOgroep Jeugdzorg.

Netwerkberaad

jongere besproken binnen 1 week na instroom

(minimaal) 1x per week

Over wie gaat het:

Elke jongere die een JJI instroomt

- op strafrechtelijke titel of voorlopige hechtenis
- regionaal én bovenregionaal
- JJI (meldt instroom aan RvdK en aan gemeente)

Logistiek:

Locatie: **in de JJI**. Op een vaste dag/tijd, wekelijks.

Organisator: casusregisseur **JJI-regio** (incl. agenda)

Deelnemers:

- **JJI** waar jongere verblijft
- **RvdK** casusregisseur (vz) uit **JJI-regio**
- **BJz/JR** uit **JJI-regio**

Doel: *(afspraken ook vastleggen)*

1. alle relevante info over de jeugdige boven tafel krijgen en uitwisselen
2. inschatting maken van hoe lang de jeugdige mogelijk vast blijft zitten
3. afspraken maken procedureel: wie doet wat wanneer

format: netwerkkaart

over

(1^e) Trajectberaad

jongere besproken binnen 3 weken na instroom

2 weken na netwerkberaad

Over wie gaat het:

- jeugdigen die vóór het trajectberaad geschorst zijn en dus al niet meer in de JJI verblijven
- jeugdigen die ten tijde van het trajectberaad nog in de JJI verblijven en in afwachting zijn van schorsing of van de strafzitting

Logistiek:

Locatie: **in regio woonplaats (uitstroom)**. Lokaal te bepalen of dit op een vaste dag/tijd is of niet

Organisator: casusregisseur **uitstroom-regio** (incl. agenda)

Deelnemers:

- **RvdK** casusregisseur (vz) **uit uitstroom-regio**
- **BJz/JR** begeleider **uit uitstroom-regio**
- **JJI** (telefonisch of via nadere ict-voorziening)
- **gemeente van uitstroom** (als intermediair/makelaar voor alle gemeentelijke hulporganisaties)

Doel: *(afspraken ook vastleggen)*

1. inhoudelijke afstemming te volgen koers: vaststellen trajectdoelen
2. afspraken (procedureel) over trajectplan, bestaande uit het perspectiefplan van de JJI en het (nazorg)plan van aanpak van BJz/JR
3. afspraken over wie welke problemen aanpakt
4. advies van gemeentelijk vertegenwoordiger over inzet gemeentelijke voorzieningen

dracht!

Professionals jeugdstrafrechtketen positief over netwerk- en trajectberaad

Op donderdag 11 september vond in Utrecht de landelijke aftrap plaats van het netwerk- en trajectberaad. Medewerkers van JJI's, de Raad voor de Kinderbescherming en de Jeugdreclassering wisselden van gedachten over de meerwaarde, aan de hand van praktijkvoorbeelden. De meeste deelnemers waren uitgesproken positief over de invoering van het landelijk uitwerkingskader. Staatssecretaris van Justitie Nebahat Albayrak spoorde de aanwezigen aan zich met elkaar tot het uiterste in te spannen om van de nazorg een succes te maken. "Nazorg is het hart van het jeugdstrafrecht. Het gaat om het verwezenlijken van de toekomstdromen van jongeren. Het gaat om het creëren van een veiliger samenleving. Die jongeren en die samenleving verdienen maximale inzet, van u en van mij. Die van mij hebben ze. En die van u ook, dat weet ik zeker." Voor meer informatie: www.nazorgjeugd.nl

In elke nieuwsbrief komt u een stelling tegen. We willen graag samen met u nadenken over de manier waarop jeugdcriminaliteit teruggedrongen kan worden.

De stelling uit de vorige nieuwsbrief was:

In mijn regio is de pakkans aanzienlijk verhoogd doordat ...

Hieronder twee reacties.

Maarten Fransen, politie Zuid-Holland-Zuid

“In mijn regio is de pakkans aanzienlijk verhoogd doordat er al enige jaren een systeem is met buurtagenten en wijkteamleden die veel jongeren kennen. Toen ik één van de jeugdcoördinatoren strafzaken minderjarigen was moesten wij iedereen achter de broek aan zitten. Misdrijven van jongeren hadden voor de meeste collegae minder prioriteit. Het waren maar jeugdzaken, door sommigen schuimpjeszaken genoemd, waarbij bovendien nogal wat papierwerk moe(s)t worden verzet. Het is belangrijk om die drempel verder te verlagen. Als je jongeren in een vroeg stadium straft en helpt door risicofactoren weg te nemen, dan kan dit later een hoop ellende en criminaliteit voorkomen. Maar er moet nog heel wat water door de Rijn voordat we zover zijn. Je moet de collegae blijven stimuleren, ook omdat er steeds nieuwe collegae bijkomen.”

Annelies Abbink, materiedeskundige jeugd Bureau DOEN politie Haaglanden

“In onze regio is de pakkans aanzienlijk verhoogd doordat we er meer op sturen in het kader van IGP (Informatie Gestuurde Politie).

Als er veel klachten komen uit een wijk, over hangjongeren, overlast of fietsendiefstal bijvoorbeeld, dan krijgt dat prioriteit. We maken een analyse, overleggen met de ketenpartners en ontwikkelen een aanpak. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat we meer gaan surveilleren en repressief optreden. Ook betrekken we de burgers steeds meer bij ons werk.

Deze ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat de jeugd nadrukkelijker dan voorheen in de belangstelling staat van de operationele eenheden. De jongeren worden gekend en herkend, waardoor de pakkans toeneemt.”

De nieuwe stelling:

Wacht even met daadwerkelijk straffen en de kans op recidive neemt af. Jongeren zijn meer onder de indruk van de dreiging van straf dan van de straf zelf.

(Vrij naar het rapport ‘Sociale veiligheid ontsleuteld’ van het Sociaal en Cultureel Planbureau.)

U kunt uw reactie mailen naar jeugdcriminaliteit@minjus.nl.

Nieuwe basismethodiek JJI's positief uit pilot

De nieuwe basismethodiek moet lijn brengen in de aanpak van JJI's. De combinatie van EQUIP en het Competentiemodel is dit voorjaar getest, in een pilot van drie maanden. De balans? Jaap van der Geest, behandeldirecteur van Den Hey-Acker, en Loek Dijkman, pedagogisch directeur van Teylingereind, zijn enthousiast.

Het Competentiemodel leert jongeren praktische vaardigheden aan die nodig zijn om in het dagelijks leven te kunnen functioneren. Volgens Jaap van der Geest gaat het om 'gewone dingen' als communiceren, zelfverzorging en tafelmanieren. Begeleiders belonen goed gedrag, straf wordt veel minder toegepast. Groepsleden worden als positieve voorbeelden gebruikt.

EQUIP brengt verdieping. Jongeren leren om hun problemen onder ogen te zien, er met elkaar over te praten en verantwoordelijkheid te nemen voor hun handelen. Maakt een jongere een denkfout of vertoont hij probleemgedrag, dan helpen begeleider en groep hem om weer op het rechte spoor te komen. Met EQUIP leren jongeren om te gaan met agressie, ontwikkelen ze sociale vaardigheden en krijgen ze gevoel voor wat goed en fout is.

In de basismethodiek zijn het Competentiemodel en EQUIP in elkaar geschoven. Ze zijn omgevormd tot een geïntegreerd model. Volgens Dijkman betekent dat in de praktijk dat in een EQUIP-sessie ook praktische vaardigheden en de vorderingen daarin aan de orde komen, zoals bij het bespreken van vaardigheden ook gebruik wordt gemaakt van de EQUIP-terminologie.

Pilot

Groot voordeel van de basismethodiek is dat het voor ketenpartners veel duidelijker is wat er met een jongere moet gebeuren. De gegevens die de instrumenten opleveren zijn mede bepalend voor de keuze van gedragsinterventies. Van der Geest: "Het model is helder gestructureerd en sluit aan bij de diagnoses. Dat is trouwens ook in het belang van jongeren en medewerkers. Ook zij weten waar ze aan toe zijn."

"Uit de evaluatie van de pilot bleek dat vooral EQUIP het voor ons interessant maakt. Met het Competentiemodel hebben we al langer ervaring. Maar ook daar zat winst. Er zijn tien tot vijftien vaardigheidsprofielen uitgewerkt, die meetbaar maken waaraan jongeren moeten voldoen. Ze beschrijven heel precies wat ze moeten kunnen."

Voor Teylingereind was het precies andersom. Dijkman: “EQUIP kenden we. Wij hebben het vanuit Amerika hierheen gehaald. Het Competentiemodel was nieuw, in ieder geval voor een deel van onze medewerkers. Uit de evaluatie bleek dat begeleiders het gevoel hadden over veel meer handvatten te beschikken om jongeren te begeleiden en vooruit te helpen.”

Ook voor de jongeren zelf is het volgens Dijkman veel zichtbaarder wat ze moeten kunnen en wat hun vorderingen zijn. “Het staat allemaal keurig beschreven in de profielen.” Van der Geest: “We hebben verschillende keren gehoord dat jongeren het idee hadden dat er nu echt aan hun problemen werd gewerkt. Tekenend is dat ze, op eigen initiatief, een powerpointpresentatie in elkaar hebben gezet, met hun reacties.”

Valt er dan niets meer te verbeteren? Zowel Van der Geest als Dijkman vindt dat de methodiek staat en werkt. Maar helemaal rond is het nog niet. Dijkman: “De pilot betrof jongens van twaalf tot achttien jaar in de eerste maanden van hun verblijf. Ik kan me voorstellen dat er voor een oudere doelgroep en voor meisjes aanpassingen nodig zijn, vooral in de profielen.”

Niet meer sjouwen met stapels dossiers

JCO-Support in 2009 landelijk ingevoerd

JCO-Support, een systeem dat het Justitieel Casusoverleg (JCO) ondersteunt, is klaar voor landelijke invoering. Staatssecretaris Nebahat Albayrak gaf het startschot, tijdens een bijeenkomst over de plannen van het kabinet om de jeugdcriminaliteit terug te dringen. Albayrak: “JCO-Support is een belangrijke voorwaarde om effectief in de keten te kunnen samenwerken en om de lijnen kort te houden.”

In het Justitieel Casusoverleg, dat inmiddels in de meeste arrondissementen is ingevoerd, bespreken partners uit de jeugdstrafrechtketen minderjarigen die de fout in zijn gegaan. Politie, Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en, in sommige arrondissementen, de Jeugdreclassering informeren elkaar en bepalen wat de beste route is. Met JCO-Support “beschikken de aangesloten organisaties over actuele informatie uit de systemen van het OM, de Raad voor de Kinderbescherming en de politie”, aldus Albayrak. “Het zorgt voor effectiever overleg binnen de Veiligheidshuizen en maakt het sjouwen met stapels dossiers voor het casusoverleg overbodig.”

Effectiever behandeld

Hoe vaak is een jongere al met de politie in aanraking geweest? Wat is zijn justitiële verleden? Is er sprake van schoolverzuim? Hoe is de thuissituatie? JCO-Support voorkomt dat die gegevens tijdens het JCO moeten worden uitgewisseld. Projectleider Mark Blaauw: “Gegevens worden automatisch ingelezen vanuit de systemen van de ketenpartners en zonodig handmatig aangevuld, zodat ze tijdens het overleg voor iedereen beschikbaar zijn. Daarmee voorkom je ook dat er ter plekke ineens informatie blijkt te ontbreken en een jongere doorgeschoven moet worden naar een volgend overleg.”

“Andere voordelen? Er wordt geen dubbel werk meer gedaan, JCO-Support voorkomt dat jongeren in meerdere casusoverleggen op de agenda staan. Afspraken en termijnen worden beter bewaakt. Jongeren worden effectiever behandeld; je kunt meteen zien welke interventies vroeger al eens zijn toegepast en of ze hebben gewerkt.”

Ketenpartners kunnen bovendien ogenblikkelijk achterhalen of er elders informatie over een jongere beschikbaar is. Heeft een supporter van Roda JC tijdens een uitwedstrijd in Groningen rotzooi getrapt, dan is dat meteen bekend. Beweert een advocaat ten onrechte dat zijn cliënt slechts één keer met de politie in aanraking is geweest? Met één druk op de knop kan zijn ongelijk worden aangetoond.

Een landelijke databank met actuele informatie heeft ook grote voordelen voor de dagelijkse praktijk van politie, het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming. Jeugdrechercheurs, buurtagenten, infodeskmedewerkers, raadsonderzoekers, coördinatoren taakstraffen, parketsecretarissen, Officieren van Justitie: ze zijn met een paar muisklikken volledig op de hoogte.

Cocon van ondersteuning

Maar wat merken ketenpartners van de invoering? Blaauw: “In elk arrondissement zal een team van zes tot acht man de invoering

Staatssecretaris Albayrak overhandigt eerste toolkit aan dhr. Hillenaar, hoofdofficier van justitie van het arrondissement Breda.

begeleiden. Het moet in vier maanden kunnen, van begin tot eind. Bovendien hebben we de invoering verpakt in een cocon van ondersteuning. We informeren, leiden gebruikers op en bieden praktische hulp. Loopt het eenmaal, dan kunnen gebruikers terecht bij een helpdesk.”

Vijftien van de negentien arrondissementen hebben op dit moment geen programma dat het JCO ondersteunt. Voor hen is JCO-Support niet meer dan even wennen. Voor de andere arrondissementen is het lastiger. Blaauw: “Ze hebben systemen die ook voor

andere doeleinden wordt gebruikt, voor het volgen van veelplegers of huiselijk geweld bijvoorbeeld. Invoering van JCO-Support betekent dat er twee systemen naast elkaar draaien.”

“Toch is dat maar een tijdelijk probleem. We zullen JCO-Support tijdens de landelijke uitrol verder ontwikkelen in nauw overleg met de gebruikers, zodat het mogelijk in de nabije toekomst ook voor andere doelgroepen kan worden gebruikt en andere organisaties worden aangesloten.” In 2009 hebben alle negentien arrondissementen het programma ingevoerd.

Onbegonnen werk?

“Dat gaat je nooit lukken!” “Weet je wel waar je aan begint?” “Wat een verspilling van energie.” Het zijn reacties die ik de laatste maanden regelmatig hoor, als ik monter vertel dat ik aangesteld ben om de nazorg voor jongeren in het hele land op één uniforme manier te laten verlopen.

De mensen aan wie ik het vertel fronsen meestal hun wenkbrauwen. Of erger, ze wijzen stiekem naar hun voorhoofd. Ik ben het gewend en leg uit dat het niet gebeurt uit regelzucht of omdat het ministerie nu eenmaal alles altijd centraal wil regelen. Ik vertel ze dat er maar één reden is voor die uniforme aanpak: de zorg voor jongeren die in een JJI hebben gezeten. ‘Samen’ is hier het codewoord.

Begeleiders in de JJI's, casusregisseurs van de Raad, jeugdreclasserders, gemeentelijk coördinatoren van jeugdnetwerken – ze moeten samen uitvoering geven aan één nazorgplan. Ze moeten hun eigen werk doen, maar ook de ander de ruimte geven, informatie delen, regie accepteren. Ze zijn samen verantwoordelijk voor het behalen van hetzelfde doel: een stabiele toekomst, zonder criminaliteit en zonder detentie. Dat lukt als je werkzaamheden op elkaar wilt afstemmen en het nazorgtraject samen wilt plannen. Voor die ene jongere en voor al die anderen.

Als ik dat vertel, dan valt het kwartje meestal wel. Dan opeens is het verhaal niet meer zo gek. Dan gaan de wenkbrauwen niet meer omhoog. Natuurlijk, het blijft een enorme klus. Maar het moet. We zijn het aan die jongeren, onszelf en de samenleving verplicht.

Wicher Pattje
Projectleider Nazorg Jeugd

Wicher Pattje

Projectleider Nazorg Jeugd

Colofon

De nieuwsbrief Programma aanpak jeugdcriminaliteit is een uitgave van het Ministerie van Justitie. De nieuwsbrief verschijnt vier keer per jaar.

Uitgave

Programma Aanpak jeugdcriminaliteit
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
E-mail: jeugdcriminaliteit@minjus.nl
www.jeugdcriminaliteit.nl